Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 7ης Σεπτεμβρίου 2016*

«Παράβαση κράτους μέλους — Περιβάλλον — Οδηγία 2006/12/ΕΚ — Οδηγία 91/689/ΕΟΚ — Οδηγία 1999/31/ΕΚ — Διαχείριση αποβλήτων — Απόφαση του Δικαστηρίου διαπιστώνουσα παράβαση — Μη εκτέλεση — Άρθρο 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ — Χρηματικές κυρώσεις — Χρηματική ποινή — Κατ' αποκοπήν ποσό»

Στην υπόθεση C-584/14,

με αντικείμενο προσφυγή λόγω παραβάσεως βάσει του άρθρου 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, που ασκήθηκε στις 18 Δεκεμβρίου 2014,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις M. Πατακιά και E. Sanfrutos Cano καθώς και από τον D. Loma-Osorio Lerena, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ελληνικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από την Ε. Σκανδάλου, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. Da Cruz Vilaça, πρόεδρο τμήματος, F. Biltgen, A. Borg Barthet (εισηγητή), E. Levits και M. Berger, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 25ης Φεβρουαρίου 2016,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

Απόφαση

1 Με την προσφυγή της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να διαπιστώσει ότι η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει όλα τα μέτρα που απαιτούνται για την εκτέλεση της αποφάσεως Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 260, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ,

— να υποχρεώσει την Ελληνική Δημοκρατία να καταβάλει στην Επιτροπή χρηματική ποινή ύψους 72 864 ευρώ ανά ημέρα καθυστερήσεως στην εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), από της ημερομηνίας εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως έως την ημερομηνία εκτελέσεως της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543),

— να υποχρεώσει την Ελληνική Δημοκρατία να καταβάλει στην Επιτροπή ημερήσιο κατ' αποκοπήν ποσό ύψους 8 096 ευρώ, από της ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), έως την ημερομηνία εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως ή έως την ημερομηνία πλήρους εκτελέσεως της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), εάν αυτή επέλθει νωρίτερα,

— να καταδικάσει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 75/442/ΕΟΚ

2 Η οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 86), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991 (ΕΕ 1991, L 78, σ. 32) (στο εξής: οδηγία 75/442), είχε ως βασικό στόχο την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από τις επιβλαβείς συνέπειες της συγκεντρώσεως, της μεταφοράς, της επεξεργασίας, της εναποθηκεύσεως και της αποθέσεως αποβλήτων.

3 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 75/442:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα για να προωθήσουν:

α) κατά πρώτον, την πρόληψη ή τη μείωση της παραγωγής και της βλαπτικότητας των αποβλήτων […]

[…]

β) εν συνεχεία:

— την αξιοποίηση των αποβλήτων με ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση ή ανάκτηση ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια που έχει στόχο την παραγωγή δευτερογενών πρώτων υλών

ή

— τη χρησιμοποίηση των αποβλήτων ως πηγή[ς] ενέργειας.»

4 Το άρθρο 4 της οδηγίας 75/442 όριζε:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι η διάθεση ή η αξιοποίηση των αποβλήτων θα πραγματοποιείται χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η υγεία του ανθρώπου και χωρίς να χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι που ενδέχεται να βλάψουν το περιβάλλον, ιδίως δε:

— χωρίς να δημιουργείται κίνδυνος για το νερό, τον αέρα ή το έδαφος, ούτε για την πανίδα και τη χλωρίδα,

— χωρίς να προκαλούνται ενοχλήσεις από το θόρυβο ή τις οσμές,

— χωρίς να βλάπτονται οι τοποθεσίες και τα τοπία που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν[,] εξάλλου, τα αναγκαία μέτρα για την απαγόρευση της εγκατάλειψης, της απόρριψης και της ανεξέλεγκτης διάθεσης των αποβλήτων.»

5 Το άρθρο 5 της οδηγίας 75/442 προέβλεπε τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, σε συνεργασία με άλλα κράτη μέλη εφόσον αυτό παρίσταται αναγκαίο ή σκόπιμο, ώστε να δημιουργηθεί ολοκληρωμένο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης των αποβλήτων, που θα λαμβάνει υπόψη τις καλύτερες διαθέσιμες τεχνολογίες που δεν συνεπάγονται υπερβολικό κόστος. Το δίκτυο αυτό πρέπει να επιτρέπει στην Κοινότητα ως σύνολο να καταστεί αυτάρκης στον τομέα της διάθεσης των αποβλήτων και στα κράτη μέλη να τείνουν χωριστά προς το στόχο αυτό, λαμβανομένων υπόψη των γεωγραφικών συνθηκών ή της ανάγκης ειδικών εγκαταστάσεων για ορισμένες κατηγορίες αποβλήτων.

2. Το δίκτυο αυτό πρέπει να επιτρέπει ακόμη τη διάθεση των αποβλήτων σε μία από τις πλησιέστερες κατάλληλες εγκαταστάσεις, με χρησιμοποίηση των καταλληλότερων μεθόδων και τεχνολογιών για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας.»

6 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 75/442:

«Για την επίτευξη των στόχων των άρθρων 3, 4 και 5, η αρμόδια αρχή ή αρχές που προβλέπονται στο άρθρο 6 υποχρεούνται να συντάξουν, το ταχύτερο δυνατό, ένα ή περισσότερα σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων. Τα σχέδια αυτά αφορούν, ιδίως:

— τον τύπο, την ποσότητα και την προέλευση των αποβλήτων που θα πρέπει να αξιοποιηθούν ή να διατεθούν,

— τις γενικές τεχνικές προδιαγραφές,

— όλες τις ειδικές διατάξεις που αφορούν συγκεκριμένους τύπους αποβλήτων,

— τις κατάλληλες τοποθεσίες ή εγκαταστάσεις διάθεσης των αποβλήτων.»

7 Το άρθρο 8 της οδηγίας 75/442 είχε ως εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου κάθε κάτοχος αποβλήτων:

— να τα παραδίδει σε ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα συλλογής ή σε επιχείρηση που διεξάγει τις εργασίες του παραρτήματος ΙΙ Α ή Β,

ή

— να εξασφαλίζει ο ίδιος την αξιοποίηση ή τη διάθεσή τους σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.»

8 Η κατάργηση της οδηγίας 75/442 με την οδηγία 2006/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ 2006, L 114, σ. 9), η οποία ετέθη σε ισχύ στις 17 Μαΐου 2006, δεν ασκεί επιρροή επί της υπό κρίση προσφυγής λόγω παραβάσεως. Συγκεκριμένα, η οδηγία 2006/12 κωδικοποιεί, για λόγους σαφήνειας και εξορθολογισμού, τις διατάξεις της οδηγίας 75/442, επαναλαμβάνοντας τις διατάξεις που παρατίθενται με τις σκέψεις 3 έως 7 της παρούσας αποφάσεως. Το άρθρο 20, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/12 ορίζει, εξάλλου, ότι η οδηγία 75/442 «καταργείται, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών όσον αφορά στις προθεσμίες ενσωμάτωσης στο εσωτερικό δίκαιο των οδηγιών που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙΙ, μέρος Β».

Η οδηγία 91/689/ΕΟΚ

9 Κατά το άρθρο της 1, η οδηγία 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για τα επικίνδυνα απόβλητα (ΕΕ 1991, L 377, σ. 20), είχε ως αντικείμενο την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών στον τομέα της ελεγχόμενης διαχειρίσεως των επικίνδυνων αποβλήτων.

10 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας:

«Με την επιφύλαξη της [...] οδηγίας [91/689], η οδηγία 75/422/ΕΟΚ […], ισχύει για τα επικίνδυνα απόβλητα.»

11 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας όριζε:

«Σύμφωνα με το άρθρο 7 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ, οι αρμόδιες αρχές καταρτίζουν, είτε χωριστά είτε στο πλαίσιο των γενικών σχεδίων διαχείρισης των αποβλήτων, σχέδια για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, τα οποία και δημοσιεύουν.»

12 Η οδηγία 91/689 καταργήθηκε με την οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ 2008, L 312, σ. 3). Η διάταξη του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689 επαναλαμβάνεται, κατ' ουσίαν, στο άρθρο 28 της οδηγίας 2008/98.

Η οδηγία 1999/31/ΕΚ

13 Κατά το άρθρο της 1, παράγραφος 1, η οδηγία 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων (ΕΕ 1999, L 182, σ. 1), σκοπεί στον καθορισμό μέτρων, διαδικασιών και κατευθύνσεων για την κατά το δυνατόν πρόληψη ή τον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της υγειονομικής ταφής των αποβλήτων καθ' όλο τον κύκλο ζωής του χώρου υγειονομικής ταφής.

14 Κατά το άρθρο 2, στοιχείο ζ', της οδηγίας αυτής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

[...]

ζ) "χώρος υγειονομικής ταφής": κάθε χώρος διάθεσης αποβλήτων για την απόθεση των αποβλήτων επί ή εντός του εδάφους ή υπογείως, συμπεριλαμβανομένων:

[…] και

— κάθε μόνιμος (δηλαδή χρησιμοποιούμενος άνω του έτους) χώρος προσωρινής εναποθήκευσης αποβλήτων,

[...]».

15 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζει:

«Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την […] οδηγία [1999/31] για κάθε χώρο υγειονομικής ταφής, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο [ζ]'.»

16 Το άρθρο 6 της οδηγίας 1999/31 έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα ώστε:

α) σε χώρους υγειονομικής ταφής [να] πραγματοποιείται διάθεση μόνον αποβλήτων που έχουν υποστεί επεξεργασία· η παρούσα διάταξη μπορεί να μην εφαρμόζεται στα αδρανή απόβλητα η επεξεργασία των οποίων είναι τεχνικώς αδύνατη, ή σε οποιαδήποτε άλλα απόβλητα η επεξεργασία των οποίων δεν συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της οδηγίας που ορίζονται στο άρθρο 1, μειώνοντας την ποσότητα των αποβλήτων ή τους κινδύνους για την υγεία του ανθρώπου ή για το περιβάλλον·

β) σε χώρο ταφής επικίνδυνων αποβλήτων [να] γίνονται δεκτά μόνον επικίνδυνα απόβλητα τα οποία πληρούν τα κριτήρια που καθορίζονται σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ·

γ) οι χώροι υγειονομικής ταφής μη επικίνδυνων αποβλήτων [να] μπορούν να χρησιμοποιούνται:
   i) για αστικά απόβλητα·
   ii) για μη επικίνδυνα απόβλητα κάθε άλλης προέλευσης, τα οποία πληρούν τα κριτήρια για την αποδοχή αποβλήτων σε χώρους υγειονομικής ταφής μη επικίνδυνων αποβλήτων που καθορίζονται σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ·
   iii) για σταθερά μη ενεργά απόβλητα (π.χ. στερεοποιημένα, υαλοποιημένα) με συμπεριφορά απόπλυσης αντίστοιχη προς τη συμπεριφορά των μη επικίνδυνων αποβλήτων που αναφέρονται στο σημείο [ii] τα οποία πληρούν τα κριτήρια απο[δοχής] που καθορίζονται σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ. Αυτά τα επικίνδυνα απόβλητα δεν αποτίθενται σε κυψέλες που προορίζονται για βιοαποδομήσιμα μη επικίνδυνα απόβλητα·

δ) οι χώροι ταφής αδρανών αποβλήτων [να] χρησιμοποιούνται μόνο για αδρανή απόβλητα.»

17 Κατά το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η αίτηση άδειας για χώρο ταφής να περιλαμβάνει τουλάχιστον:

α) τα στοιχεία ταυτότητας του αιτούντος και του φορέα εκμετάλλευσης, εφόσον δεν ταυτίζονται·

β) περιγραφή των τύπων και της συνολικής ποσότητας των αποβλήτων που πρόκειται να αποτεθούν·

γ) την προτεινόμενη χωρητικότητα του χώρου ταφής·

δ) περιγραφή του χώρου, συμπεριλαμβανομένων των υδρολογικών και γεωλογικών χαρακτηριστικών του·

ε) τις προτεινόμενες μεθόδους πρόληψης και καταπολέμησης της ρύπανσης·

στ) το προτεινόμενο σχέδιο λειτουργίας, παρακολούθησης και ελέγχου·

ζ) το προτεινόμενο σχέδιο διαδικασίας παύσης της λειτουργίας και μετέπειτα φροντίδας·

η) αν απαιτείται μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με την οδηγία 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον [(ΕΕ 1985, L 175, σ. 40)], τις πληροφορίες που παρέχονται από τον φορέα αξιοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 5 αυτής·

θ) τις χρηματικές εγγυήσεις ή οποιοδήποτε άλλο ισοδύναμο εχέγγυο, που απαιτείται να παρέχει ο αιτών σύμφωνα με το άρθρο 8 στοιχείο α, σημείο [iv], της παρούσας οδηγίας.

Αφού χορηγηθεί άδεια, κατόπιν αιτήσεως, οι πληροφορίες αυτές θα διατίθενται στις αρμόδιες εθνικές και κοινοτικές στατιστικές αρχές, όταν ζητούνται για σκοπούς στατιστικής.»

18 Το άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας ορίζει:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι:

α) η αρμόδια αρχή εκδίδει άδεια λειτουργίας χώρου ταφής μόνον εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
   i) η μελέτη του χώρου ταφής πληροί όλες τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας, συμπεριλαμβανομένων των παραρτημάτων, με την επιφύλαξη του άρθρου 3, παράγραφοι 4 και 5·
   ii) η διαχείριση του χώρου ταφής θα ανατεθεί σε φυσικό πρόσωπο με τα δέοντα τεχνικά προσόντα για τη διαχείρισή του ενώ θα παρέχεται επαγγελματική και τεχνική εξέλιξη και εκπαίδευση των φορέων εκμετάλλευσης των χώρων υγειονομικής ταφής και του προσωπικού τους·
   iii) ο χώρος ταφής θα λειτουργεί με τα απαραίτητα μέτρα για την πρόληψη των ατυχημάτων και τον περιορισμό των συνεπειών τους·
   iv) πριν από την έναρξη των εργασιών απόθεσης, ο αιτών θα έχει παράσχει ή θα παράσχει επαρκή εχέγγυα, υπό μορφή χρηματοοικονομικής ή άλλης ισοδύναμης εγγύησης με τρόπο που ορίζουν τα κράτη μέλη, ώστε να εξασφαλίζονται η εκπλήρωση των υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων των σχετικών με τη μέριμνα έπειτα από την παύση λειτουργίας) που απορρέουν από την άδεια που εκδίδεται δυνάμει της παρούσας οδηγίας καθώς και η τήρηση των διαδικασιών παύσης λειτουργίας που επιβάλλει το άρθρο 13. Η εγγύηση ή το ισοδύναμό της ισχύει επί όσο χρόνο απαιτείται για τη συντήρηση και τη μετέπειτα μέριμνα του χώρου σύμφωνα με το άρθρο 13, στοιχείο δ. Τα κράτη μέλη μπορούν να δηλώσουν ότι το παρόν σημείο δεν εφαρμόζεται στους χώρους ταφής αδρανών αποβλήτων·

β) η μελέτη του χώρου ταφής ευθυγραμμίζεται προς το ή τα σχετικά σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων που αναφέρονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ·

γ) πριν αρχίσουν οι εργασίες διάθεσης, η αρμόδια αρχή επιθεωρεί το χώρο ώστε να εξασφαλίσει ότι πληροί τους σχετικούς όρους της άδειας. Αυτό δεν περιορίζει με κανένα τρόπο την ευθύνη του φορέα βάσει των όρων χορήγησης της άδειας.»

19 Το άρθρο 9 της οδηγίας 1999/31 ορίζει:

«Προς αποσαφήνιση και συμπλήρωση των διατάξεων του άρθρου 9 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ και του άρθρου 9 της οδηγίας 96/61/ΕΚ, στην άδεια λειτουργίας χώρου ταφής προσδιορίζονται τουλάχιστον τα ακόλουθα:

α) η κατηγορία του χώρου ταφής·

β) ο κατάλογος των καθορισμένων τύπων και της συνολικής ποσότητας αποβλήτων των οποίων επιτρέπεται η εναπόθεση εκεί·

γ) απαιτήσεις για έργα υποδομής στο χώρο ταφής, για τις εργασίες ταφής και για τις διαδικασίες παρακολούθησης και ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων έκτακτης ανάγκης (παράρτημα ΙΙΙ σημείο 4 στοιχείο Β), καθώς και προσωρινές απαιτήσεις για την παύση λειτουργίας και τη μετέπειτα φροντίδα·

δ) η υποχρέωση που αναλαμβάνει ο αιτών να υποβάλλει έκθεση, τουλάχιστον ετησίως, στις αρμόδιες αρχές της χώρας του σχετικά με τους τύπους και τις ποσότητες των διατεθέντων αποβλήτων και με τα αποτελέσματα του προγράμματος παρακολούθησης, όπως προβλέπεται στα άρθρα 12 και 13 και στο παράρτημα ΙΙΙ.»

20 Το άρθρο 13 της οδηγίας 1999/31 ορίζει:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα, σύμφωνα με την άδεια, εφόσον χρειαστεί ώστε:

α) η διαδικασία παύσης της λειτουργίας μέρους ή του συνόλου ενός χώρου ταφής [να] αρχίζει:
i) όταν συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις που ορίζονται στην άδεια

ή
ii) κατόπιν άδειας της αρμόδιας αρχής, μετά από αίτηση του φορέα εκμετάλλευσης

ή
iii) με αιτιολογημένη απόφαση της αρμόδιας αρχής·

β) ο χώρος ταφής ή το μέρος αυτού μπορεί να θεωρείται οριστικά κλειστός μόνον αφού η αρμόδια αρχή έχει διενεργήσει τελική επιτόπια επιθεώρηση, έχει αξιολογήσει όλες τις εκθέσεις που έχει υποβάλει ο φορέας και του έχει κοινοποιήσει την έγκριση της παύσης της λειτουργίας. Αυτό σε καμία περίπτωση δεν περιορίζει την ευθύνη του φορέα εκμετάλλευσης βάσει των όρων χορήγησης της άδειας·

γ) μετά την οριστική παύση λειτουργίας του χώρου ταφής, ο φορέας εκμετάλλευσής του είναι υπεύθυνος για τη συντήρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχό του κατά τη φάση της μετέπειτα μέριμνας καθόσον χρόνο μπορεί να ζητήσει η αρμόδια αρχή, λαμβάνοντας υπόψη το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο χώρος μπορεί να ενέχει κινδύνους.

Ο φορέας εκμετάλλευσης γνωστοποιεί στην αρμόδια αρχή τις τυχόν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον που διαπιστώνονται κατά τον έλεγχο και συμμορφώνεται με την απόφασή της για το είδος και το χρονοδιάγραμμα των ληπτέων επανορθωτικών μέτρων·

δ) εφόσον η αρμόδια αρχή θεωρεί ότι ο χώρος ταφής ενδέχεται να ενέχει κινδύνους για το περιβάλλον (με την επιφύλαξη τυχόν κοινοτικής ή εθνικής νομοθεσίας σε ό,τι αφορά την ευθύνη του κατόχου των αποβλήτων), ο φορέας εκμετάλλευσής του είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση και την ανάλυση των αερίων και των στραγγισμάτων του καθώς και των υπογείων υδάτων στα πέριξ του χώρου σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ.»

21 Κατά το άρθρο 14 της οδηγίας 1999/31:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίζουν ότι η συνέχιση της λειτουργίας χώρων υγειονομικής ταφής για τους οποίους έχει χορηγηθεί άδεια ή οι οποίοι λειτουργούν ήδη κατά το χρόνο ενσωμάτωσης της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο επιτρέπεται μόνον εφόσον ληφθούν τα παρακάτω μέτρα το ταχύτερο δυνατόν και το αργότερο εντός οκτώ ετών μετά την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1:

α) εντός ενός έτους μετά την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 ο φορέας εκμετάλλευσης χώρου ταφής καταρτίζει και υποβάλλει προς έγκριση στην αρμόδια αρχή σχέδιο διευθέτησης του χώρου, το οποίο περιλαμβάνει τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 8 καθώς και όλα τα επανορθωτικά μέτρα τα οποία κρίνει ότι θα απαιτηθούν προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις του παραρτήματος Ι παράγραφος 4 της παρούσας οδηγίας, εξαιρουμένων των απαιτήσεων του παραρτήματος Ι σημείο 1·

β) μετά την υποβολή του σχεδίου διευθέτησης, οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν οριστική απόφαση σχετικά με τη συνέχιση της λειτουργίας βάσει του εν λόγω σχεδίου και της παρούσας οδηγίας. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την παύση της λειτουργίας το συντομότερο δυνατόν, βάσει του άρθρου 7 στοιχείο στ και του άρθρου 13, των χώρων ταφής που δεν έχουν λάβει, σύμφωνα με το άρθρο 8, άδεια συνέχισης της λειτουργίας·

γ) βάσει του εγκεκριμένου σχεδίου διευθέτησης του χώρου, οι αρμόδιες αρχές χορηγούν άδεια για την εκτέλεση των αναγκαίων έργων και καθορίζουν μεταβατική περίοδο για την ολοκλήρωση του σχεδίου. Όλοι ανεξαιρέτως οι υφιστάμενοι χώροι υγειονομικής ταφής αποβλήτων τηρούν τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας, εξαιρουμένων των απαιτήσεων του παραρτήματος Ι σημείο 1, εντός οκτώ ετών μετά την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1·

δ) i) εντός έτους από την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1, εφαρμόζονται στους χώρους υγειονομικής ταφής επικίνδυνων αποβλήτων τα άρθρα 4, 5 και 11 και το παράρτημα ΙΙ·
ii) εντός τριών ετών από την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1, εφαρμόζεται στους χώρους ταφής επικινδύνων αποβλήτων το άρθρο 6.»

Η απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543)

22 Με την απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), το Δικαστήριο έκανε δεκτή την προσφυγή λόγω παραβάσεως που είχε ασκήσει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ, νυν άρθρου 258 ΣΛΕΕ, και έκρινε ότι η Ελληνική Δημοκρατία:

— «μην έχοντας καταρτίσει και θεσπίσει, εντός εύλογης προθεσμίας, σχέδιο διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων, το οποίο να είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, και μην έχοντας δημιουργήσει ενιαίο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης των επικίνδυνων αποβλήτων, στο πλαίσιο του οποίου να εφαρμόζονται οι πλέον κατάλληλες μέθοδοι για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας,

— μην έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει, όσον αφορά τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, την τήρηση των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12[…], καθώς και των άρθρων 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31[…],

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, πρώτον, από τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 6 της οδηγίας 91/689[...], σε συνδυασμό με τα άρθρα 5, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12, δεύτερον, από το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12, καθώς και, τρίτον, από τα άρθρα 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31.»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία στο πλαίσιο του άρθρου 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ

23 Στις 5 Οκτωβρίου 2009, στο πλαίσιο του ελέγχου της εκτελέσεως της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), οι υπηρεσίες της Επιτροπής ζήτησαν από τις ελληνικές αρχές πληροφορίες περί των μέτρων που είχαν ληφθεί προς εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως. Στις 22 Ιουνίου 2011 η Επιτροπή κάλεσε τις ελληνικές αρχές να την ενημερώνουν ανά έξι μήνες για την πρόοδο στην εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως και, παράλληλα, να της παρέχουν λεπτομερές και επικαιροποιημένο χρονοδιάγραμμα.

24 Οι ελληνικές αρχές απάντησαν στην Επιτροπή με έγγραφα της 24ης Νοεμβρίου 2009, της 2ας Μαρτίου 2010, της 16ης Μαΐου και της 22ας Δεκεμβρίου 2011, καθώς και της 3ης Ιουλίου 2012.

25 Αφού εξέτασε το σύνολο των παρασχεθεισών από τις ελληνικές αρχές πληροφοριών, η Επιτροπή, εκτιμώντας ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν είχε λάβει ακόμη όλα τα μέτρα που απαιτούνταν για τη συμμόρφωσή της προς την απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), κάλεσε με έγγραφο οχλήσεως της 25ης Ιανουαρίου 2013 το εν λόγω κράτος μέλος να υποβάλει συναφώς τις παρατηρήσεις του εντός προθεσμίας δύο μηνών.

26 Η Ελληνική Δημοκρατία απάντησε στο εν λόγω έγγραφο οχλήσεως με έγγραφα της 22ας Μαρτίου 2013 και της 19ης Αυγούστου 2013.

27 Εκτιμώντας ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν είχε λάβει εντός της ταχθείσας προθεσμίας όλα τα μέτρα που απαιτούνταν για την εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

Επί της παραβάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

28 Προς στήριξη της προσφυγής της η Επιτροπή διατυπώνει τρεις αιτιάσεις.

29 Στο πλαίσιο της πρώτης αιτιάσεως, η οποία σχετίζεται με την εκπόνηση και την υιοθέτηση σχεδίου για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων συμφώνως προς το άρθρο 1, παράγραφος 2, και το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, μολονότι ορισμένα εκ των κριτηρίων που καθορίζονται με την απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), φαίνεται να έχουν περιληφθεί στην ελληνική νομοθεσία και, ιδίως, στην εγκύκλιο 18/2011, ενώ, εξάλλου, χάρτες καθιστούν δυνατό τον ακριβή προσδιορισμό της θέσεως των διαφόρων εγκαταστάσεων επεξεργασίας επικίνδυνων αποβλήτων, εντούτοις για διάφορους λόγους το σχέδιο δεν έχει ακόμη εγκριθεί, οι δε ελληνικές αρχές δεν έχουν μέχρι τούδε υποβάλει σχετικό χρονοδιάγραμμα.

30 Η Επιτροπή υπενθυμίζει επίσης ότι απλές διοικητικές πρακτικές, οι οποίες εκ φύσεως δύνανται να μεταβάλλονται κατά βούληση της Διοικήσεως και στερούνται επαρκούς δημοσιότητας, δεν μπορούν να θεωρούνται προσήκουσα εκπλήρωση της υποχρεώσεως μεταφοράς οδηγίας στην εσωτερική έννομη

τάξη (απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543, σκέψη 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Ως εκ τούτου, εγκύκλιος δεν δύναται να υποκαταστήσει υπουργική απόφαση.

31 Στο πλαίσιο της δεύτερης αιτιάσεως, περί απουσίας ολοκληρωμένου και κατάλληλου δικτύου εγκαταστάσεων διαθέσεως των επικίνδυνων αποβλήτων το οποίο να χαρακτηρίζεται από τη χρήση των καταλληλότερων μεθόδων για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, συμφώνως προς το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με το άρθρο 5 της οδηγίας 2006/12, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, παρά τη λειτουργία ορισμένων εγκαταστάσεων επεξεργασίας επικίνδυνων αποβλήτων και την έκδοση ορισμένων αποφάσεων χορηγήσεως αδειών για τις λοιπές εγκαταστάσεις, το δίκτυο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «ολοκληρωμένο και κατάλληλο» κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων.

32 Η Επιτροπή, αφενός, επισημαίνει ότι οι ελληνικές αρχές παραδέχονται ότι το 33 % των επικινδύνων αποβλήτων δεν υποβάλλεται σε κατάλληλη διαχείριση.

33 Αφετέρου, διαπιστώνει ότι το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων δεν έχει εγκριθεί με Κοινή Υπουργική Απόφαση και ότι, ως εκ τούτου, τα μεσοπρόθεσμα μέτρα δεν της έχουν κοινοποιηθεί ακόμη.

34 Η Επιτροπή επισημαίνει επιπλέον ότι, δεδομένου ότι η δυσχερής οικονομική συγκυρία δεν επιτρέπει στους παραγωγούς αποβλήτων ή σε άλλους επενδυτές να επενδύσουν στη δημιουργία μονάδων διαχειρίσεως επικίνδυνων αποβλήτων, η επιβληθείσα στους εν λόγω παραγωγούς και επενδυτές υποχρέωση δημιουργίας τέτοιων εγκαταστάσεων δεν τηρήθηκε. Η Επιτροπή διευκρινίζει συναφώς ότι, κατά τις ελληνικές αρχές, η κατάσταση υπαγορεύει την εξέταση άλλης λύσεως, ήτοι της εξευρέσεως δημοσίου φορέα ο οποίος θα μπορεί να επιφορτισθεί με την κατασκευή των χώρων υγειονομικής ταφής επικίνδυνων αποβλήτων.

35 Τέλος, στο πλαίσιο της τρίτης αιτιάσεως, η οποία αφορά τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την εξασφάλιση, ως προς τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, της τηρήσεως των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12, καθώς και του άρθρου 3, παράγραφος 1, και των άρθρων 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν έχει ακόμη προχωρήσει στη δημιουργία του ολοκληρωμένου και κατάλληλου δικτύου εγκαταστάσεων για τη διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων και ότι, ως εκ τούτου, δεν είναι σε θέση να προβεί σε ορθή διαχείριση του συγκεκριμένου είδους αποβλήτων.

36 Κατά την Επιτροπή, τούτο προκύπτει όχι μόνον από το γεγονός ότι μεγάλο μέρος των αποβλήτων, ήτοι ποσοστό 33 % αυτών, εξακολουθεί να μην υποβάλλεται σε επεξεργασία, αλλά και από την ύπαρξη «ιστορικών αποβλήτων».

37 Η Επιτροπή υπογραμμίζει επίσης ότι η Ελληνική Δημοκρατία θα μπορούσε να συμβάλει στην άμβλυνση του προβλήματος της υπάρξεως ιστορικών αποβλήτων ή ακόμα και της παραγωγής νέων αποβλήτων εάν αυτή εξήγε, επί μεταβατική περίοδο, τα επικίνδυνα απόβλητα σε εγκαταστάσεις κείμενες στο έδαφος άλλων κρατών μελών. Όπως, όμως, προκύπτει, η συνολική παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων για το έτος 2011 ανέρχεται σε 184 863,50 τόνους, ότι τα «ιστορικά απόβλητα» είναι της τάξεως των 323 452,40 τόνων και ότι οι εξαγωγές ανέρχονται σε μόνο 5 147,40 τόνους.

38 Η Ελληνική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι η απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), έχει εν πολλοίς εκτελεσθεί.

39 Επισημαίνει συναφώς ότι η μελέτη του Αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων έχει ολοκληρωθεί και έχει αναρτηθεί στον ιστότοπο του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Υ.Π.Α.Π.ΕΝ.). Το εν λόγω σχέδιο ορίζει την πολιτική, τις στρατηγικές

και τους στόχους διαχειρίσεως των αποβλήτων σε εθνικό επίπεδο και καθορίζει τα ενδεδειγμένα μέτρα και τις αναγκαίες δράσεις για την εξασφάλιση της τηρήσεως των διατάξεων της οδηγίας 2008/98. Στο πλαίσιο του εν λόγω σχεδίου επικαιροποιήθηκε το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικινδύνων Αποβλήτων.

40 Η Ελληνική Δημοκρατία υπενθυμίζει ότι, προκειμένου να αξιολογηθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων, διενεργείται ήδη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση. Με την ολοκλήρωση της εν λόγω στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτιμήσεως θα υιοθετηθεί το Αναθεωρημένο Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων και, κατ' επέκταση, το επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων, τα οποία θα διαβιβασθούν αμελλητί στην Επιτροπή.

41 Ως προς το ποσοστό 33 % του συνολικού όγκου των παραγόμενων αποβλήτων το οποίο δεν υποβάλλεται σε ολοκληρωμένη και κατάλληλη διαχείριση, η Ελληνική Δημοκρατία επισημαίνει ότι, κατά το επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων, το ποσοστό αυτό αφορά «"μη καταγεγραμμένη" διαχείριση, στην οποία αποδίδεται η ποσότητα που υπολείπεται της τελικά εκτιμώμενης ετήσιας παραγωγής αποβλήτων και για την οποία δεν υπήρχαν επαρκή στοιχεία». Κατά την Ελληνική Δημοκρατία, από τα στοιχεία διαχειρίσεως προκύπτει ότι, στην περίπτωση των επικίνδυνων βιομηχανικών αποβλήτων, ποσοστό 30 % εναποθηκεύθηκε σε εγκαταστάσεις παραγωγής εν αναμονή περαιτέρω επεξεργασίας, ενώ αντίστοιχη ποσότητα αποβλήτων, περί το 37 %, υπεβλήθη σε εργασίες ανακτήσεως.

42 Ως προς τις εγκαταστάσεις διαχειρίσεως επικίνδυνων αποβλήτων, η Ελληνική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι επί του παρόντος λειτουργούν τρία συστήματα για απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών οχημάτων και για βιομηχανικά απόβλητα, ένα σύστημα για απόβλητα έλαια και ένα σύστημα για οχήματα τέλους κύκλου ζωής. Η καθής επισημαίνει ότι, εντός της επικράτειας, τα συλλεγόμενα απόβλητα έλαια μεταφέρονται στο σύνολό τους σε εγκαταστάσεις αναγεννήσεως, οι οποίες ανέρχονταν σε εννέα το 2013, και ότι για την κάλυψη των αναγκών των εν λόγω εγκαταστάσεων πραγματοποιούνται εισαγωγές. Επιπροσθέτως, κατά το ίδιο έτος λειτουργούσαν επτά εγκαταστάσεις ανακυκλώσεως ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών μολύβδου και οξέος, οι οποίες υπερκαλύπτουν τις ανάγκες της χώρας, ενώ πραγματοποιούνται και εισαγωγές αποβλήτων. Όσον αφορά τις εγκαταστάσεις απορρυπάνσεως/αποσυναρμολογήσεως οχημάτων τέλους κύκλου ζωής, το 2013 αυτές ανέρχονταν σε εκατόν είκοσι. Εξάλλου, κατά την Ελληνική Δημοκρατία, στην Ελλάδα λειτουργούν πέντε μονάδες αποστειρώσεως και μία μονάδα αποτεφρώσεως επικίνδυνων αποβλήτων υγειονομικών μονάδων.

43 Σε σχέση με τα πρόσφατα στοιχεία για την περιβαλλοντική αδειοδότηση εγκαταστάσεων διαχειρίσεως επικίνδυνων αποβλήτων, η Ελληνική Δημοκρατία επισημαίνει ότι επί του παρόντος τελούν υπό εξέταση ο φάκελος του έργου «Κατασκευή και λειτουργία Χώρου Υγειονομικής Ταφής Αμιαντούχων Επικίνδυνων Αποβλήτων», ο φάκελος του έργου «Μονάδα αποτέφρωσης επικίνδυνων αποβλήτων στη ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης», ο φάκελος τροποποιήσεως για την κατασκευή μονάδας αδρανοποιήσεως σκωρίας μολύβδου, καθώς και ο φάκελος του έργου «Κατασκευή και λειτουργία Χώρου Υγειονομικής Ταφής στερεών αποβλήτων (ιλύος από τις μονάδες φυσικοχημικής επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, εκτιμώμενης ποσότητας ιστορικών αποβλήτων της τάξης των 130 000 t [τόνων] το έτος 2010)» εντός του γηπέδου της βιομηχανικής μονάδας της Ανώνυμης Ελληνικής Εταιρείας Χάλυβα (ΑΕΕΧ) η οποία λειτουργεί στην Ιωνία Θεσσαλονίκης (ως συνοδού έργου της βιομηχανικής μονάδας).

44 Όσον αφορά τους χώρους υγειονομικής ταφής επικίνδυνων αποβλήτων και/ή τους χώρους υγειονομικής ταφής επικίνδυνων αποβλήτων με εγκατάσταση προεπεξεργασίας επικίνδυνων αποβλήτων, όπως δηλώνει η καθής, μεταξύ του Υ.Π.Α.Π.ΕΝ. και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας έχει υπογραφεί πρωτόκολλο συνεργασίας, προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή διάφορα μέτρα.

45 Ως προς τη διαχείριση των «ιστορικών αποβλήτων», η Ελληνική Δημοκρατία επισημαίνει ότι τελεί σε εξέλιξη η υλοποίηση έργου το οποίο περιλαμβάνει την καταγραφή και τον χαρακτηρισμό των ρυπασμένων χώρων, την αξιολόγηση του αντικτύπου επί των αποδεκτών, τον οδηγό εντοπισμού,

καταγραφής και αξιολογήσεως της επικινδυνότητας των χώρων και τη δημιουργία βάσεως δεδομένων ρυπασμένων χώρων. Η Ελληνική Δημοκρατία τονίζει ότι οι ζώνες αποθέσεως «ιστορικών» επικίνδυνων αποβλήτων εμπερικλείονται στους υπό εξέταση χώρους.

46 Η καθής επισημαίνει ότι οι δράσεις που προβλέπονται από το Αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων και από το νέο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων περιλαμβάνουν διάφορες κατηγορίες μέτρων, μεταξύ των οποίων καταλέγονται οργανωτικά και διοικητικά μέτρα, μέτρα αναπτύξεως υποδομών διαχειρίσεως, βελτιώσεις/επεκτάσεις και ανάπτυξη των δικτύων συλλογής, μεταφορτώσεως και μεταφοράς αποβλήτων, οικονομικά μέτρα και μέτρα ενημερώσεως, ευαισθητοποιήσεως και εκπαιδεύσεως, η υλοποίηση των οποίων θα έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη συμμόρφωση προς τις επιταγές των οδηγιών 2008/98 και 1999/31.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

47 Υπενθυμίζεται κατ' αρχάς ότι, δεδομένου ότι η Συνθήκη ΛΕΕ κατήργησε, στο πλαίσιο της διαδικασίας λόγω παραβάσεως δυνάμει του άρθρου 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το στάδιο της εκδόσεως αιτιολογημένης γνώμης, η ημερομηνία αναφοράς για τη διαπίστωση παραβάσεως είναι η ημερομηνία εκπνοής της προθεσμίας που τάσσεται με το έγγραφο οχλήσεως το οποίο αποστέλλεται δυνάμει της εν λόγω διατάξεως (απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-196/13, EU:C:2014:2407, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

48 Στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, δεδομένου ότι το αποσταλέν από την Επιτροπή έγγραφο οχλήσεως φέρει ημερομηνία 25 Ιανουαρίου 2013, η ημερομηνία αναφοράς για τη διαπίστωση παραβάσεως είναι η ημερομηνία εκπνοής της ταχθείσας με το εν λόγω έγγραφο προθεσμίας, ήτοι η 25η Μαρτίου 2013.

49 Δεν αμφισβητείται ότι έως την ημερομηνία αυτή η Ελληνική Δημοκρατία δεν είχε εκτελέσει την απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543).

50 Συγκεκριμένα, όσον αφορά, πρώτον, την αιτίαση που η Επιτροπή αντλεί από μη τήρηση του άρθρου 1, παράγραφος 2, και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12, η ίδια η Ελληνική Δημοκρατία παραδέχθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, μολονότι το Σχέδιο Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων είχε εγκριθεί, εντούτοις δεν είχε ακόμη υιοθετηθεί. Ως εκ τούτου, δεν αμφισβητείται ότι, κατά την ημερομηνία αναφοράς για τη διαπίστωση της παραβάσεως, ήτοι στις 25 Μαρτίου 2013, η Ελληνική Δημοκρατία δεν είχε υιοθετήσει το σχέδιο διαχειρίσεως επικίνδυνων αποβλήτων, συμφώνως προς το άρθρο 1, παράγραφος 2, και το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12. Συνεπώς, η πρώτη αιτίαση είναι βάσιμη.

51 Όσον αφορά, δεύτερον, την αιτίαση που αντλείται από μη τήρηση του άρθρου 5 της οδηγίας 2006/12, κατά το οποίο το ολοκληρωμένο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διαθέσεως των επικίνδυνων αποβλήτων που τα κράτη μέλη δημιουργούν σε συνεργασία με άλλα κράτη μέλη «πρέπει να επιτρέπει στην [Ένωση] ως σύνολο να καταστεί αυτάρκης στον τομέα της διάθεσης των αποβλήτων και στα κράτη μέλη να τείνουν χωριστά προς το στόχο αυτό», η Ελληνική Δημοκρατία αναγνωρίζει ότι τα έργα υποδομών διαχειρίσεως επικίνδυνων αποβλήτων εντός της χώρας τελούν ακόμη υπό εξέταση. Κατά συνέπεια, η δεύτερη αιτίαση είναι ομοίως βάσιμη.

52 Όσον αφορά, τρίτον, την αιτίαση περί των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την τήρηση, σε σχέση με τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12, καθώς και του άρθρου 3, παράγραφος 1, και των άρθρων 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31, η Ελληνική Δημοκρατία περιορίζεται σε απλή υπόμνηση των μέτρων που εφαρμόζονται ήδη για την τήρηση των εν λόγω διατάξεων. Δεν αμφισβητείται εντούτοις ότι, κατά την εκπνοή της ταχθείσας με το έγγραφο

οχλήσεως προθεσμίας, η Ελληνική Δημοκρατία δεν διαχειριζόταν, συμφώνως προς τις επιταγές των οδηγιών 1999/31 και 2006/12, τα επικίνδυνα απόβλητα ούτε τα «ιστορικά απόβλητα». Συνεπώς, η τρίτη αιτίαση είναι βάσιμη.

53 Ως προς το επιχείρημα που η Ελληνική Δημοκρατία αντλεί από τα προβλήματα τα οποία αντιμετώπισε καλούμενη να εκπληρώσει τις επίμαχες υποχρεώσεις, επισημαίνεται ότι, δεδομένου ότι κράτος μέλος δεν δύναται να επικαλείται διατάξεις, πρακτικές ή καταστάσεις της εσωτερικής έννομης τάξεως προς δικαιολόγηση τη μη τηρήσεως των υποχρεώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό (απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2015, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-167/14, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2015:684, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

54 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει όλα τα μέτρα που απαιτούνται για την εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 260, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

Επί των χρηματικών κυρώσεων

55 Η Επιτροπή αξιώνει την επιβολή τόσο χρηματικής ποινής όσο και κατ' αποκοπήν ποσού για τον λόγο ότι η επιβολή μόνο χρηματικής ποινής δυνάμει του άρθρου 260 ΣΛΕΕ δεν αρκεί για την παρακίνηση των κρατών μελών σε άμεση εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους κατόπιν της διαπιστώσεως παραβάσεων βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ.

56 Ως προς το ύψος της εν λόγω χρηματικής ποινής και του κατ' αποκοπήν ποσού, η Επιτροπή βασίζει την πρότασή της στην ανακοίνωση της 13ης Δεκεμβρίου 2005, η οποία φέρει τον τίτλο «Εφαρμογή του άρθρου [260 ΣΛΕΕ]» [SEC(2005) 1658], όπως αυτή επικαιροποιήθηκε με την ανακοίνωση C(2014) 6767 τελικό της Επιτροπής, της 17ης Σεπτεμβρίου 2012, με τίτλο «Επικαιροποίηση των στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του κατ' αποκοπή ποσού και των χρηματικών ποινών που προτείνονται από την Επιτροπή στο Δικαστήριο σε διαδικασίες επί παραβάσει» (στο εξής: ανακοίνωση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2005).

Επί της χρηματικής ποινής

Επιχειρήματα των διαδίκων

57 Βάσει του σημείου 6 της ανακοινώσεως της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2005, ο καθορισμός του ύψους της επιβλητέας χρηματικής ποινής πραγματοποιείται με γνώμονα τρία θεμελιώδη κριτήρια, ήτοι τη σοβαρότητα της παραβάσεως, τη διάρκειά της και την αναγκαιότητα εξασφαλίσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος της κυρώσεως αυτής καθ' εαυτήν.

58 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το ύψος της ημερήσιας χρηματικής ποινής που προτείνει προκύπτει από πολλαπλασιασμό ενιαίου βασικού κατ' αποκοπήν ποσού επί συντελεστή σοβαρότητας και διάρκειας, το γινόμενο του οποίου πολλαπλασιάζεται εν συνεχεία επί πάγιο ανά χώρα συντελεστή, με συνεκτίμηση τόσο της ικανότητας πληρωμής του εμπλεκόμενου κράτους μέλους όσο και του αριθμού ψήφων που αυτό διαθέτει στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

59 Ως προς τη σοβαρότητα της διαπιστωθείσας παραβάσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, λαμβανομένων υπόψη, πρώτον, της σπουδαιότητας των κανόνων της Ένωσης που αποτελούν αντικείμενο της παραβάσεως, δεύτερον, των συνεπειών της συγκεκριμένης παραβάσεως επί των γενικών και ειδικών συμφερόντων, όπως είναι, μεταξύ άλλων, ο υψηλός κίνδυνος περιβαλλοντικής μολύνσεως και οι επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στην ομαλή συνέχιση της οικονομικής δραστηριότητας της

χώρας, τρίτον, της ελαφρυντικής περιστάσεως που συνίσταται στον καθορισμό ειδικών κριτηρίων για την επιλογή των κατάλληλων χώρων και στην ετήσια απογραφή των επικίνδυνων αποβλήτων, ομοίως όμως και της επιβαρυντικής περιστάσεως που σχετίζεται με την περιορισμένη μέχρι τούδε πρόοδο και με την επικινδυνότητα των αποβλήτων, τέταρτον, της σαφήνειας των διατάξεων που αφορά η παράβαση και, τέλος, της επαναλαμβανόμενης παραβατικής συμπεριφοράς της Ελληνικής Δημοκρατίας σε σχέση με την τήρηση της νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα των αποβλήτων, ενδείκνυται η εφαρμογή συντελεστή σοβαρότητας 10.

60 Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας ελήφθη στις 25 Σεπτεμβρίου 2014, ήτοι 60 μήνες μετά την έκδοση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), γεγονός που δικαιολογεί την εφαρμογή του ανώτατου συντελεστή διάρκειας 3.

61 Ως προς τον συντελεστή που σχετίζεται με την ικανότητα πληρωμής του εμπλεκόμενου κράτους μέλους, ο οποίος αποκαλείται συντελεστής «n», το εν λόγω θεσμικό όργανο υπενθυμίζει ότι η ανακοίνωση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2005 ορίζει τον συντελεστή αυτόν σε 3,68 για την Ελληνική Δημοκρατία.

62 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τον τρόπο υπολογισμού που αναλύεται στη σκέψη 58 της παρούσας αποφάσεως, η ημερήσια χρηματική ποινή ισούται με το ενιαίο βασικό κατ' αποκοπήν ποσό, ύψους 660 ευρώ, πολλαπλασιαζόμενο επί τον συντελεστή σοβαρότητας, τον συντελεστή διάρκειας και τον συντελεστή «n». Εν προκειμένω, η Επιτροπή εισηγείται συγκεκριμένα ημερήσια χρηματική ποινή ύψους 72 864 ευρώ (660 x 10 x 3 x 3,68).

63 Το εν λόγω θεσμικό όργανο προτείνει, εντούτοις, προοδευτικώς μειούμενη χρηματική ποινή, υπολογιζόμενη ανά έξι μήνες, προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη η πρόοδος που εντωμεταξύ σημειώνεται στην εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543). Συνακολούθως, για την εξασφάλιση της προοδευτικής μειώσεως της χρηματικής ποινής, η προσφεύγουσα προτείνει έλεγχο της συμμορφώσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας σε σχέση με τις τρεις προβαλλόμενες αιτιάσεις, ήτοι ως προς την έγκριση σχεδίου διαχειρίσεως, τη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών και την ορθή διαχείριση των ιστορικών αποβλήτων που εναποθηκεύονται προσωρινώς σε χώρους μη προοριζόμενους προς τούτο. Το ποσό της ημερήσιας χρηματικής ποινής επιμερίζεται, επομένως, σε τρία τμήματα, τα οποία αντιστοιχούν στις τρεις αιτιάσεις της Επιτροπής, στην πρώτη εκ των οποίων αναλογεί ποσοστό 30 % του συνολικού ποσού της χρηματικής ποινής, ήτοι 21 859,20 ευρώ, ενώ σε εκάστη της δεύτερης και της τρίτης κατηγορίας ποσοστό 35 % του συνολικού ποσού της χρηματικής ποινής, ήτοι 25 502,40 ευρώ ανά κατηγορία.

64 Κατ' εφαρμογήν αυτής της μεθόδου υπολογισμού, η ημερήσια χρηματική ποινή θα μειωθεί, επομένως, κατά 21 859,20 ευρώ όταν το νέο σχέδιο διαχειρίσεως θα έχει εγκριθεί, υπό τον όρον ότι αυτό θα είναι σύμφωνο προς την απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543). Ως προς τη δημιουργία των κατάλληλων δικτύων για τα επικίνδυνα απόβλητα, η Επιτροπή προτείνει τον καταλογισμό του ποσού των 25 502,40 ευρώ στον συνολικό όγκο των επικίνδυνων αποβλήτων προς επεξεργασία στις προς κατασκευή εγκαταστάσεις και την αφαίρεση από το ποσό της ημερήσιας χρηματικής ποινής, άμα τη ενάρξει λειτουργίας εγκαταστάσεως επεξεργασίας επικίνδυνων αποβλήτων, του ποσού που θα αναλογεί στον όγκο των αποβλήτων που η νέα αυτή εγκατάσταση θα έχει την ικανότητα να επεξεργασθεί. Όσον αφορά τα «ιστορικά απόβλητα», η Επιτροπή εισηγείται τον επιμερισμό του ποσού των 25 502,40 ευρώ με βάση του όγκους των εν λόγω αποβλήτων που θα προσδιορισθούν με το νέο σχέδιο.

65 Η Ελληνική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι ούτε η σοβαρότητα, ούτε η διάρκεια της παραβάσεως, ούτε το πνεύμα συνεργασίας και η επιμέλεια που η ίδια επέδειξε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ούτε η σημειωθείσα πρόοδος στην εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά

Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), δικαιολογούν την επιβολή χρηματικής ποινής και κατ' αποκοπήν ποσού στην υπό κρίση υπόθεση. Επικουρικώς, η Ελληνική Δημοκρατία αμφισβητεί τη μέθοδο υπολογισμού των προτεινόμενων ποσών.

66 Το εν λόγω κράτος μέλος εκτιμά ότι το ποσό των 72 864 ευρώ που η Επιτροπή αξιώνει ως χρηματική ποινή είναι υπέρμετρα υψηλό και δυσανάλογο προς τη σοβαρότητα της παραβάσεως, της οποίας οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία δεν αποτέλεσαν αντικείμενο in concreto αξιολογήσεως αλλά βασίζονται σε πιθανολόγηση.

67 Ως προς τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως, η καθής επισημαίνει ότι η πρόταση της Επιτροπής περί εφαρμογής συντελεστή 10 δεν λαμβάνει υπόψη τις πρακτικές δυσχέρειες στις οποίες προσκρούει η εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), καθώς και το γεγονός ότι η εν λόγω απόφαση έχει ήδη εκτελεσθεί εν μέρει.

68 Εξάλλου, κατά την Ελληνική Δημοκρατία, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υποθέσεως, η εν λόγω χρηματική ποινή είναι δυσανάλογη προς τη διάρκεια της παραβάσεως, καθώς και προς τη μειωμένη ικανότητα πληρωμής που η Ελληνική Δημοκρατία έχει λόγω της περιόδου οικονομικής κρίσεως που διανύει. Η Ελληνική Δημοκρατία αμφισβητεί επίσης τη δήλωση της Επιτροπής ότι κατά το παρελθόν η ίδια παρέβη επανειλημμένως τις υποχρεώσεις της στον τομέα της διαχειρίσεως αποβλήτων.

69 Για την περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο επιβάλει μια τέτοια χρηματική ποινή, η Ελληνική Δημοκρατία ζητεί την τροποποίηση του μέρους της χρηματικής ποινής που καταλογίζεται σε κάθε είδος παραβάσεως. Το εν λόγω κράτος μέλος προτείνει, συγκεκριμένα, την κατανομή ποσοστού 70 % του ποσού της χρηματικής ποινής, ήτοι 51 004,80 ευρώ, στην πρώτη κατηγορία παραβάσεων και ποσοστού 15 % του ποσού αυτής, ήτοι 10 929,60 ευρώ, αντιστοίχως, στη δεύτερη και στην τρίτη κατηγορία παραβάσεων.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

70 Κατά πάγια νομολογία, η επιβολή χρηματικής ποινής δικαιολογείται κατ' αρχήν μόνον εφόσον, κατά τον χρόνο εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο, η παράβαση που συνίσταται στη μη εκτέλεση προηγούμενης αποφάσεως εξακολουθεί να υφίσταται (απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2015, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-167/14, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2015:684, σκέψη 47).

71 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι, κατά την ημερομηνία της επ' ακροατηρίου συζητήσεως, η Ελληνική Δημοκρατία δεν είχε ακόμη υιοθετήσει ειδικό σχέδιο για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων ούτε είχε δημιουργήσει ολοκληρωμένο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διαθέσεως των επικίνδυνων αποβλήτων ή θέσει σε εφαρμογή διαχείριση των «ιστορικών αποβλήτων» σύμφωνη με τις διατάξεις του δίκαιου της Ένωσης.

72 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο κρίνει ότι η επιβολή στην Ελληνική Δημοκρατία χρηματικής ποινής συνιστά πρόσφορο οικονομικής φύσεως μέσο για την εξασφάλιση της πλήρους εκτελέσεως της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543) (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2013, Επιτροπή κατά Βελγίου, C-533/11, EU:C:2013:659, σκέψη 66).

73 Κατά πάγια νομολογία, η χρηματική ποινή πρέπει να είναι ανάλογη προς τον βαθμό πιέσεως που απαιτείται ώστε το κράτος μέλος που δεν εκτέλεσε απόφαση με την οποία διαπιστώθηκε παράβαση να μεταβάλει τη συμπεριφορά του και να θέσει τέρμα στην προσαπτόμενη παράβαση (απόφαση της 7ης Ιουλίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-369/07, EU:C:2009:428, σκέψη 113 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

74 Εναπόκειται στο Δικαστήριο, κατά την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει στον συγκεκριμένο τομέα, να καθορίζει το ύψος της χρηματικής ποινής κατά τρόπον ώστε αυτό να είναι, αφενός, προσαρμοσμένο στις περιστάσεις και, αφετέρου, ανάλογο τόσο προς τη διαπιστωθείσα παράβαση όσο και προς την ικανότητα πληρωμής του οικείου κράτους μέλους (αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 2013, Επιτροπή κατά Βελγίου, C-533/11, EU:C:2013:659, σκέψη 68, και της 4ης Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Σουηδίας, C-243/13, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2014:2413, σκέψη 50).

75 Οι προτάσεις της Επιτροπής επί της χρηματικής ποινής δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο, αλλά αποτελούν απλώς χρήσιμη βάση αναφοράς. Ομοίως, κατευθυντήριες γραμμές όπως οι περιλαμβανόμενες στις ανακοινώσεις της Επιτροπής δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο, συμβάλλουν όμως στην εξασφάλιση της διαφάνειας, της προβλεψιμότητας και της ασφάλειας δικαίου σε σχέση με τη δράση της Επιτροπής, οσάκις αυτή υποβάλλει προτάσεις στο Δικαστήριο. Πράγματι, στο πλαίσιο διαδικασίας κατά το άρθρο 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, σχετικής με την εξακολούθηση παραβάσεως κράτους μέλους παρά το γεγονός ότι η παράβαση αυτή έχει ήδη διαπιστωθεί με πρώτη απόφαση του Δικαστηρίου εκδοθείσα βάσει του άρθρου 226 ΕΚ ή του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να καθορίζει ελευθέρως την επιβαλλόμενη χρηματική ποινή στο ύψος και υπό τη μορφή που κατά την κρίση του ενδείκνυνται για την παρακίνηση του εν λόγω κράτους μέλους σε εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχει από την πρώτη αυτή απόφαση του Δικαστηρίου (απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-378/13, EU:C:2014:2405, σκέψη 52).

76 Τα βασικά κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό του ύψους της χρηματικής ποινής, ώστε να εξασφαλίζεται ο χαρακτήρας της ως μέσου εξαναγκασμού, με σκοπό την ομοιόμορφη και αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, είναι, κατ' αρχήν, η σοβαρότητα της παραβάσεως, η διάρκειά της και η ικανότητα πληρωμής του οικείου κράτους μέλους. Για την εφαρμογή των κριτηρίων αυτών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ιδίως οι συνέπειες τη μη εκτελέσεως επί των ιδιωτικών και δημοσίων συμφερόντων, καθώς και ο βαθμός επείγοντος της συμμορφώσεως του οικείου κράτους μέλους προς τις υποχρεώσεις του (απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2015, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-167/14, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2015:684, σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

77 Όσον αφορά, πρώτον, τη σοβαρότητα της παραβάσεως, υπενθυμίζεται ότι, όπως έχει κριθεί κατά το παρελθόν από το Δικαστήριο, η υποχρέωση διαθέσεως των αποβλήτων άνευ διακινδυνεύσεως της ανθρώπινης υγείας και άνευ επιβαρύνσεως του περιβάλλοντος αποτελεί έναν εκ των στόχων της πολιτικής της Ένωσης στον περιβαλλοντικό τομέα, όπως τούτο προκύπτει από το άρθρο 191 ΣΛΕΕ. Η μη τήρηση της υποχρεώσεως που απορρέει από το άρθρο 4 της οδηγίας 75/442 δύναται να θέσει άμεσα σε κίνδυνο, ως εκ της ίδιας της φύσεως της εν λόγω υποχρεώσεως, την ανθρώπινη υγεία και να επιφέρει βλάβη στο περιβάλλον και πρέπει να θεωρείται ως ιδιαιτέρως σοβαρή (βλ. απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-378/13, EU:C:2014:2405, σκέψη 54).

78 Επισημαίνεται, εντούτοις, ότι η κατάσταση εμφανίζεται ελαφρώς βελτιωμένη εν συγκρίσει προς τη διαπιστωθείσα με την απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), καθόσον κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Ελληνική Δημοκρατία επιβεβαίωσε ότι, μολονότι το σχέδιο διαχειρίσεως των επικίνδυνων αποβλήτων δεν έχει ακόμη τεθεί σε εφαρμογή, έχουν πάντως ολοκληρωθεί η εκπόνηση και η έγκρισή του. Από την υποβληθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία προκύπτει επίσης ότι η Ελληνική Δημοκρατία κατέβαλε

σημαντικές προσπάθειες στον τομέα των επενδύσεων προς εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), και ότι συνεργάσθηκε με την Επιτροπή.

79 Πλην όμως, δεν αμφισβητείται ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν έχει προχωρήσει ακόμη, κατά τον χρόνο εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο, στη δημιουργία του κατάλληλου και ολοκληρωμένου δικτύου εγκαταστάσεων για τη διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων και ότι, ως εκ τούτου, δεν είναι σε θέση να προβεί σε ορθή διαχείριση των εν λόγω αποβλήτων. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που ετέθησαν υπόψη του Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η κατασκευή διαφόρων εγκαταστάσεων καθώς και τριών χώρων αποθέσεως για την επεξεργασία των επικίνδυνων αποβλήτων δεν έχει ακόμη ξεκινήσει. Υπό τις συνθήκες αυτές, παρά τις ελαφρές βελτιώσεις για τις οποίες έγινε λόγος, διαπιστώνεται ότι οι επιπτώσεις της αρχικής παραβάσεως στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον παραμένουν ιδιαιτέρως σοβαρές.

80 Όσον αφορά, δεύτερον, τη διάρκεια της παραβάσεως με χρονική αφετηρία την έκδοση της αποφάσεως με την οποία διαπιστώθηκε η αρχική παράβαση, υπενθυμίζεται ότι η διάρκεια αυτή πρέπει να εκτιμάται λαμβανομένης υπόψη όχι της ημερομηνίας κινήσεως, από την Επιτροπή, της διαδικασίας λόγω παραβάσεως βάσει του άρθρου 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, αλλά της ημερομηνίας κατά την οποία το Δικαστήριο εκτιμά τα πραγματικά περιστατικά στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής (βλ. απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-378/13, EU:C:2014:2405, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εν προκειμένω, η διάρκεια της παραβάσεως, ήτοι πλέον των έξι ετών από της ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), είναι σημαντική.

81 Τρίτον, σε σχέση με την ικανότητα πληρωμής του εμπλεκόμενου κράτους μέλους, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα επιχειρήματα που η Ελληνική Δημοκρατία αντλεί από το γεγονός ότι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (στο εξής: ΑΕΠ) της μειώθηκε από το 2012. Πράγματι, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πρόσφατη εξέλιξη στο ΑΕΠ κράτους μέλους, όπως αυτή εμφανίζεται κατά την ημερομηνία εξετάσεως, από το ίδιο, των πραγματικών περιστατικών (απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-378/13, EU:C:2014:2405, σκέψη 58).

82 Η Επιτροπή πρότεινε, εξάλλου, στο Δικαστήριο τη βαθμιαία μείωση της χρηματικής ποινής σε συνάρτηση με την πρόοδο που σημειώνεται στην εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543).

83 Επισημαίνεται συναφώς ότι, μολονότι, προς εξασφάλιση της πλήρους εκτελέσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου, η χρηματική ποινή πρέπει να παραμένει απαιτητή στο σύνολό της μέχρις ότου το κράτος μέλος λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για τον τερματισμό της διαπιστωθείσας παραβάσεως, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο επιβολής κυρώσεως συνεκτιμώσας την πρόοδο την οποία το κράτος μέλος έχει ενδεχομένως σημειώσει στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών του (απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-378/13, EU:C:2014:2405, σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

84 Εν προκειμένω, η Επιτροπή προτείνει τη συνεκτίμηση, κατά τον υπολογισμό του ύψους της χρηματικής ποινής, της προόδου που σημειώνεται στην εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), σε σχέση με τις τρεις προβαλλόμενες αιτιάσεις, ήτοι ως προς την έγκριση σχεδίου διαχειρίσεως, τη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών για την επεξεργασία των επικίνδυνων αποβλήτων και την ορθή διαχείριση των ιστορικών αποβλήτων που εναποθηκεύονται προσωρινώς σε χώρους μη προοριζόμενους προς τούτο.

85 Υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως και λαμβανομένων ιδίως υπόψη των παρασχεθεισών από τους διαδίκους πληροφοριών, το Δικαστήριο κρίνει ότι επιβάλλεται ο καθορισμός χρηματικής ποινής συναποτελούμενης από ένα πάγιο σκέλος και ένα προοδευτικώς μειούμενο σκέλος. Ως εκ

τούτου, είναι αναγκαίος ο καθορισμός της μεθόδου υπολογισμού του ύψους της εν λόγω χρηματικής ποινής καθώς και, προκειμένου για το προοδευτικώς μειούμενο σκέλος αυτής, της περιοδικότητάς του.

86 Όσον αφορά τη μέθοδο υπολογισμού της χρηματικής ποινής, διαπιστώνεται ότι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 50 έως 52 της παρούσας αποφάσεως, η Ελληνική Δημοκρατία δεν εκπλήρωσε τρεις επιμέρους υποχρεώσεις.

87 Προκειμένου να ληφθούν υπόψη τα υιοθετηθέντα από την Ελληνική Δημοκρατία μέτρα σε σχέση με μία εκάστη των εν λόγω υποχρεώσεων, το ποσό της χρηματικής ποινής θα πρέπει να μειώνεται σε συνάρτηση με τον βαθμό εκπληρώσεως των εν λόγω υποχρεώσεων.

88 Λαμβανομένων υπόψη του συνόλου των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως και της αναγκαιότητας παρακινήσεως του οικείου κράτους μέλους σε τερματισμό της προσαπτόμενης παραβάσεως, το Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ασκήσεως της εξουσίας του εκτιμήσεως, κρίνει ενδεδειγμένο τον καθορισμό του ύψους της ημερήσιας χρηματικής ποινής σε 30 000 ευρώ. Το ποσό αυτό επιμερίζεται σε τρία τμήματα, τα οποία αντιστοιχούν στις τρεις αιτιάσεις που διατυπώνει η Επιτροπή και τα οποία ανέρχονται, αντιστοίχως, για την πρώτη αιτίαση, στο 10 % του συνολικού ποσού της χρηματικής ποινής, ήτοι σε 3 000 ευρώ, και για εκάστη της δεύτερης και της τρίτης αιτιάσεως στο 45 % του εν λόγω ποσού, ήτοι σε 13 500 ευρώ για εκάστη εξ αυτών.

89 Τα σχετικά με τις δύο πρώτες αιτιάσεις τμήματα της χρηματικής ποινής περιλαμβάνουν μόνον πάγιο σκέλος. Επομένως, η χρηματική ποινή θα μειωθεί κατά το συνολικό ποσό που αντιστοιχεί στην πρώτη και στη δεύτερη αιτίαση όταν η Ελληνική Δημοκρατία θα έχει λάβει όλα τα μέτρα που απαιτούνται για την εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543).

90 Αντιθέτως, προκειμένου για το τρίτο τμήμα της χρηματικής ποινής, το οποίο αντιστοιχεί στην αιτίαση που αφορά τη διαχείριση των αποκαλούμενων «ιστορικών» αποβλήτων, επιβάλλεται η προοδευτική μείωση του ποσού της χρηματικής ποινής κατ' αναλογίαν προς την ευθυγράμμιση της διαχειρίσεως των εν λόγω αποβλήτων με τις απαιτούμενες προδιαγραφές, ενώ ο υπολογισμός θα πραγματοποιηθεί επί τη βάσει του όγκου των αποκαλούμενων «ιστορικών» αποβλήτων που θα προσδιορισθεί με το νέο σχέδιο διαχειρίσεως των επικίνδυνων αποβλήτων. Εντούτοις, στην προοδευτική μείωση της χρηματικής ποινής σε σχέση με την εν λόγω αιτίαση θα πρέπει να τεθεί ανώτατο όριο και η μείωση θα παύσει να έχει προοδευτικό χαρακτήρα όταν το εναπομείναν προς καταβολή ποσό της χρηματικής ποινής φθάσει το 50 % του ποσού της χρηματικής ποινής που αναλογεί στην εν λόγω αιτίαση, ήτοι 6 750 ευρώ. Από το σημείο αυτό και εντεύθεν η χρηματική ποινή θα μπορεί να μειωθεί μόνο σε περίπτωση πλήρους εξαλείψεως της παραβάσεως την οποία αφορά η τρίτη αιτίαση.

91 Όσον αφορά την περιοδικότητα της χρηματικής ποινής, το προοδευτικώς μειούμενο σκέλος αυτής θα υπολογίζεται επί εξαμηνιαίας βάσεως προκειμένου η Επιτροπή να έχει τη δυνατότητα να αξιολογεί την πρόοδο που εντωμεταξύ σημειώνεται προς την κατεύθυνση της προσήκουσας διαχειρίσεως των αποκαλούμενων «ιστορικών» αποβλήτων.

92 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων, η Ελληνική Δημοκρατία πρέπει να υποχρεωθεί να καταβάλει στην Επιτροπή, στον λογαριασμό «Ίδιοι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης», χρηματική ποινή ύψους 30 000 ευρώ ανά ημέρα καθυστερήσεως στην εφαρμογή των μέτρων που απαιτούνται για τη συμμόρφωσή της προς την απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), από της εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως και έως την πλήρη εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543). Το ποσό αυτό επιμερίζεται σε τρία τμήματα, τα οποία αντιστοιχούν στις τρεις αιτιάσεις της Επιτροπής και τα οποία ανέρχονται, αντιστοίχως, για την πρώτη αιτίαση, στο 10 % του συνολικού ποσού της χρηματικής ποινής, ήτοι σε 3 000 ευρώ, για τη δεύτερη αιτίαση στο 45 % του εν λόγω ποσού, ήτοι σε 13 500 ευρώ, ομοίως δε για την τρίτη αιτίαση· ως προς

την τρίτη αιτίαση, η οποία αφορά την ορθή διαχείριση των αποκαλούμενων «ιστορικών» αποβλήτων, το ποσό της χρηματικής ποινής θα υφίσταται μείωση υπολογιζόμενη επί εξαμηνιαίας βάσεως κατ' αναλογίαν προς τον όγκο των εν λόγω αποβλήτων των οποίων η διαχείριση θα έχει ευθυγραμμισθεί με τις απαιτούμενες προδιαγραφές, προοδευτική μείωση στην οποία τίθεται ανώτατο όριο ύψους 50 % του ποσού της χρηματικής ποινής που αναλογεί στην εν λόγω αιτίαση, ήτοι 6 750 ευρώ.

Επί του κατ' αποκοπήν ποσού

Επιχειρήματα των διαδίκων

93 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να υποχρεώσει την Ελληνική Δημοκρατία να καταβάλει ημερήσιο κατ' αποκοπήν ποσό ύψους 8 096 ευρώ, το οποίο προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του ενιαίου βασικού κατ' αποκοπήν ποσού, που καθορίσθηκε στα 220 ευρώ, επί τον συντελεστή σοβαρότητας 10 και επί τον συντελεστή «n» 3,68, τούτο δε από της εκδόσεως της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), έως την ημερομηνία της παρούσας αποφάσεως ή έως την ημερομηνία εκτελέσεως της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), αν η εκτέλεση επέλθει πριν τις ημερομηνίες αυτές.

94 Η Ελληνική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι έχει ήδη προβεί σε όλες τις ενέργειες που απαιτούνται για την πλήρη εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), συνεργαζόμενη συστηματικώς και ειλικρινώς με τις υπηρεσίες της Επιτροπής, με αποτέλεσμα επί του παρόντος η απόφαση αυτή να παραμένει ανεκτέλεστη μόνον κατά ένα μικρό ποσοστό της. Ως εκ τούτου, η Ελληνική Δημοκρατία εκτιμά ότι δεν υποχρεούται να καταβάλει το κατ' αποκοπήν ποσό που προτείνεται από την Επιτροπή.

95 Εν πάση περιπτώσει, κατά την καθής, αποτελεί έργο του Δικαστηρίου να κρίνει αν, σε μια εξαιρετικά δυσχερή οικονομική συγκυρία, οι αντικειμενικές συνθήκες επιτρέπουν την επιβολή της υποχρεώσεως καταβολής κατ' αποκοπήν ποσού όπως αυτό που εισηγείται η Επιτροπή ή αν, αντιθέτως, οι συνθήκες αυτές συνηγορούν υπέρ της πλήρους απαλλαγής της Ελληνικής Δημοκρατίας.

96 Εξάλλου, κατά την άποψη της Ελληνικής Δημοκρατίας, σε περίπτωση επιβολής της υποχρεώσεως αυτής, η ημερομηνία που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του ύψους του κατ' αποκοπήν ποσού δεν μπορεί να συμπίπτει με την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως με την οποία διαπιστώθηκε η πρώτη παράβαση, καθόσον η εκτέλεση της αποφάσεως αυτής δεν θα μπορούσε να χωρήσει παρά μόνο σε χρόνο μεταγενέστερο της εν λόγω ημερομηνίας, μετά την παρέλευση εύλογης προθεσμίας.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

97 Υπενθυμίζεται εισαγωγικώς ότι, κατά την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως που του απονέμεται στον συγκεκριμένο τομέα, το Δικαστήριο έχει την ευχέρεια επιβολής, σωρευτικώς, χρηματικής ποινής και κατ' αποκοπήν ποσού (απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-378/13, EU:C:2014:2405, σκέψη 71).

98 Η αρχή της επιβολής κατ' αποκοπήν ποσού ερείδεται κατ' ουσίαν στην αξιολόγηση των συνεπειών που η μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων του οικείου κράτους μέλους έχει επί των ιδιωτικών και δημοσίων συμφερόντων, ιδίως οσάκις η παράβαση εξακολούθησε επί μακρόν μετά την έκδοση της αποφάσεως με την οποία αρχικώς διαπιστώθηκε (απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-184/11, EU:C:2014:316, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

99 Η επιβολή της υποχρεώσεως καταβολής κατ' αποκοπήν ποσού και ο καθορισμός του ύψους αυτού πρέπει να συναρτώνται, ανά περίπτωση, με το σύνολο των κρίσιμων στοιχείων που σχετίζονται τόσο με τα χαρακτηριστικά της διαπιστωθείσας παραβάσεως όσο και με τη συμπεριφορά του κράτους μέλους εις βάρος του οποίου έχει κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 260 ΣΛΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η εν λόγω διάταξη παρέχει στο Δικαστήριο ευρεία εξουσία εκτιμήσεως προκειμένου να κρίνει κατά πόσον απαιτείται η επιβολής μιας τέτοιας κυρώσεως και, σε καταφατική περίπτωση, να καθορίζει το ύψος αυτής (απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-196/13, EU:C:2014:2407, σκέψη 114).

100 Στην υπό κρίση διαφορά, το σύνολο των πραγματικών και νομικών στοιχείων που οδήγησαν στη διαπίστωση παραβάσεως, ιδίως δε το γεγονός ότι το σχέδιο διαχειρίσεως των επικίνδυνων αποβλήτων δεν έχει ακόμη υιοθετηθεί, ότι δεν έχει δημιουργηθεί ολοκληρωμένο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διαθέσεως των επικίνδυνων αποβλήτων και ότι δεν είχε ακόμη υλοποιηθεί η διαχείριση των ιστορικών αποβλήτων μολονότι συνεπάγονται υψηλό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, μαρτυρεί ότι η αποτελεσματική πρόληψη της επαναλήψεως ανάλογων παραβιάσεων του δικαίου της Ένωσης στο μέλλον απαιτεί τη λήψη αποτρεπτικού μέτρου, όπως είναι η επιβολή της υποχρεώσεως καταβολής κατ' αποκοπήν ποσού.

101 Υπό τις συνθήκες αυτές, αποτελεί έργο του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της ασκήσεως της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει, να καθορίσει το ύψος του εν λόγω κατ' αποκοπήν ποσού κατά τρόπον ώστε αυτό να είναι, αφενός, προσαρμοσμένο στις περιστάσεις και, αφετέρου, ανάλογο προς τη διαπραχθείσα παράβαση (απόφαση της 7ης Ιουλίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-369/07, EU:C:2009:428, σκέψη 146).

102 Μεταξύ των παραγόντων που ασκούν συναφώς επιρροή καταλέγονται στοιχεία όπως το χρονικό διάστημα κατά το οποίο η παράβαση εξακολούθησε μετά την απόφαση περί διαπιστώσεώς της, καθώς και η σοβαρότητα αυτής (απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 2011, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-496/09, EU:C:2011:740, σκέψη 94).

103 Οι περιστάσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη σε σχέση με τους παράγοντες αυτούς προκύπτουν ιδίως από τις εκτιμήσεις που διαλαμβάνονται στις σκέψεις 77 έως 81 της παρούσας αποφάσεως. Συναφώς, υπενθυμίζεται, ειδικότερα, ότι το σχέδιο διαχειρίσεως των επικίνδυνων αποβλήτων δεν έχει ακόμη υιοθετηθεί, ότι δεν έχει δημιουργηθεί ολοκληρωμένο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διαθέσεως των επικίνδυνων αποβλήτων και ότι σε διάφορους χώρους έχουν εναποθηκευθεί μη επεξεργασμένα επικίνδυνα και ιστορικά απόβλητα τα οποία ενέχουν υψηλό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον.

104 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το Δικαστήριο κρίνει ότι, κατ' ορθή εκτίμηση των περιστάσεων της υποθέσεως, το κατ' αποκοπήν ποσό που θα πρέπει να καταβάλει η Ελληνική Δημοκρατία πρέπει να καθορισθεί σε 10 εκατομμύρια ευρώ.

105 Κατά συνέπεια, η Ελληνική Δημοκρατία πρέπει να υποχρεωθεί να καταβάλει στην Επιτροπή, στον λογαριασμό «Ίδιοι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης», κατ' αποκοπήν ποσό ύψους 10 εκατομμυρίων ευρώ.

Επί των δικαστικών εξόδων

106 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Ελληνικής Δημοκρατίας στα δικαστικά έξοδα και ότι διαπιστώθηκε η διάπραξη παραβάσεως, η Ελληνική Δημοκρατία πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

1) **Η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει το σύνολο των μέτρων που απαιτούνται για την εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 260, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.**

2) **Υποχρεώνει την Ελληνική Δημοκρατία να καταβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στον λογαριασμό «Ίδιοι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης», χρηματική ποινή ύψους 30 000 ευρώ ανά ημέρα καθυστερήσεως στην εφαρμογή των μέτρων που απαιτούνται για τη συμμόρφωσή της προς την απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543), από της εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως και έως την πλήρη εκτέλεση της αποφάσεως της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-286/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:543). Το ποσό αυτό επιμερίζεται σε τρία τμήματα, τα οποία αντιστοιχούν στις τρεις αιτιάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τα οποία ανέρχονται, αντιστοίχως, για την πρώτη αιτίαση, στο 10 % του συνολικού ποσού της χρηματικής ποινής, ήτοι σε 3 000 ευρώ, για τη δεύτερη αιτίαση στο 45 % του εν λόγω ποσού, ήτοι σε 13 500 ευρώ, ομοίως δε για την τρίτη αιτίαση· ως προς την τρίτη αιτίαση, η οποία αφορά την ορθή διαχείριση των αποκαλούμενων «ιστορικών» αποβλήτων, το ποσό της χρηματικής ποινής θα υφίσταται μείωση υπολογιζόμενη επί εξαμηνιαίας βάσεως κατ' αναλογίαν προς τον όγκο των εν λόγω αποβλήτων των οποίων η διαχείριση θα έχει ευθυγραμμισθεί με τις απαιτούμενες προδιαγραφές, προοδευτική μείωση στην οποία τίθεται ανώτατο όριο ύψους 50 % του ποσού της χρηματικής ποινής που αναλογεί στην εν λόγω αιτίαση, ήτοι 6 750 ευρώ.**

3) **Υποχρεώνει την Ελληνική Δημοκρατία να καταβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στον λογαριασμό «Ίδιοι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης», κατ' αποκοπήν ποσό ύψους 10 εκατομμυρίων ευρώ.**

4) **Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)